

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політичної соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ФАНТАСТИКА І ІДЕОЛОГІЯ

рівень вищої освіти бакалавр
галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки
вид дисципліни за вибором
факультет міжфакультетська дисципліна

2021 / 2022 навчальний рік

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

30 "серпня" 2021 року, протокол № 10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Литовченко Артем Дмитрович, к. соц. н., доцент кафедри політичної соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології

Протокол від 24 "серпня" 2021 року № 1

в.о. завідувача кафедри

(підпис)

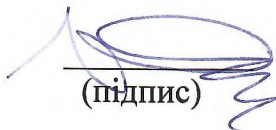
В'ячеслав НІКУЛІН
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від 24 "серпня" 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Юлія СОРОКА
(прізвище та ініціали)

Програму вивчення міжфакультетської навчальної дисципліни “*Фантастика і ідеологія*” складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** курсу є надання слухачам уявлення про наукові засади критичного аналізу нетипових та неявних витоків соціально-політичних ідеологічних проєктів та їхнього спорідненого взаємозв'язку із фантастичною гілкою культурного виробництва.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- Надати системну уяву про природу, функції та механізми виникнення/виробництва ідеологій
- Визначити роль, місце та межі ефективності наукового пізнання культурно-ідеологічних процесів
- Позначити місце ідеологічних аспектів у культурному виробництві та відтворенні.
- Стимулювати критичне осмислення культурно-ідеологічних процесів й моделей взаємодії та взаємовпливу культури та ідеології
- Надати соціологічно обґрунтоване уявлення про потенціал соціального конструювання, що властивий фантастичній гілці культурного виробництва.
- Навчити студентів користуватися критичним мисленням для виокремлення й деконструкції латентних соціально-ідеологічних проєктів, для експертної оцінки перспектив їхнього використання та взаємовпливу із відкритими соціально-ідеологічними проєктами.

1.3. Кількість кредитів

для денної форми навчання – 3, для заочної форми навчання - 3.

1.4 Загальна кількість часів – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й, 3-й	2-й, 3-й
Семестр	
4-й, 6-й	4-й, 6-й
Лекції	
28 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
62 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує розвиток наступних компетентностей:

- ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК 2 Логічність та послідовність мислення
- ЗК 3 Креативність, здатність до системного мислення
- ЗК 4 Здатність до критики й самокритики, толерантність
- ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 10 Базові наукові знання з гуманітарних дисциплін, що сприяють розвитку загальної культури, естетичних та громадянських цінностей, та уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.

Навчальну дисципліну спрямовано на досягнення таких результатів навчання:

ПРН 22 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- роль ідеології у розвитку суспільства;
- особливості критичного підходу до аналізу взаємозв'язку ідеології і культури;
- вплив соціальних структур та орієнтирів на культурне виробництво та зворотній вплив артефактів фантастичної гілки культурного виробництва на соціальне проектування;
- сучасні тенденції та перспективи соціально-ідеологічного проектування;
- значущість явної та латентної ідейно-політичної ангажованості продуктів фантастичної гілки культурного виробництва;

вміти:

- застосовувати принципи критичного підходу до аналізу взаємодії та взаємовпливу ідеології та культури (зокрема, фантастичної гілки культурного виробництва);
- порівнювати соціально-ідеологічні проекти, встановлювати зв'язки між фантастичними проектами та соціально-ідеологічними конструктами;
- визначати інструментальний та ціннісний потенціал фантастичних соціальних проектів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття ідеології: конструкція та деконструкція терміну

Визначення, підходи, загальна дефініція. Політичні та соціальні ідеології. Ідеології і практики. Ідеологія і дискурс. Ідеологія і світогляд, нормативно-ціннісна свідомість, культура, гегемонія. Механізми поширення і прийняття ідеологій, фактори підтримки. Ідеологія: уявлення в словах та вчення про ідеї. Ідеології як системи ідей. Ідеологія як соціальний факт. Ідеологія як форма свідомості, як культурна форма, як соціальні відносини. Народження та життя, виникнення та розвиток, створення та трансформація ідеологій. Поняття ідеології в системі соціологічних понять. Ідеологія і свідомість. Ідеологія, ідеї, ідеали. Ідеологія та стереотипи. Ідеологія і міфи. Ідеологія і дискурс. Ідеологія і наука. Ідеологія та історія. Ідеологія і культура. Ідеологія і світогляд. Ідеологія і гегемонія. Ідеологія, уподобання, переконання. Ідеологія та габітус.

Тема 2. Підходи до розуміння та аналізу ідеологій

Біхевіористський підхід до аналізу ідеологій: ідеологія як взаємозв'язок аттitudів та поведінки. Координатні осі аналізу: когнітивна, оціночна, прагматична. Психологічний підхід до розуміння ідеологій: суб'єктивна раціоналізація та образне сприйняття дійсності. Комунікативистський підхід: ідеологія як дискретна, «системно-розірвана» комунікація. Критико-соціологічні підходи до аналізу ідеологій: переконання як базис політичних ідеологій; дискурсивне конструювання та втілення ідеологій; ідеологія та механізми уподобань. Соціологічний аналіз ідеологій: усвідомленість та соціальна вкоріненість ідеологій. Ідеологія як теоретична система та система практик.

К.Маркс та Ф.Енгельс: ідеологія як ілюзорна свідомість та її класовий характер. В. Ленін: ідеологія як наука. А. Грамші: ідеологія як знаряддя встановлення гегемонії. Е. Дюркгейм, М. Шелер та К. Мангейм про «помилковий» характер ідеології; ідеологія як «фальшива» свідомість. Нетотожність марксовського та мангеймівського підходів. Л. Альтюссер: ідеологія як антинаука та продукт ідеологічного апарату. А. Лефевр, М. Пешо, П. Серіо, С. Жижек: ідеологія як дискурс.

Тема 3. Генеза й розвиток ідеології

Зародження, виникнення та конструювання ідеології: багатошаровий та нелінійний характер формування ідеології. Артикуляція як практика життя ідеології. Ідеологізація та деідеологізація. Квазі-ідеології та прото-ідеології. Локальні (секторальні) та тотальні ідеології. Штучні та «живі» ідеології. Ідеологія та еліта. Соціальні підвалини та соціальна підтримка ідеології. Ідеологія та «інтелігенція». Політичні та неполітичні (культурні, освітні, релігійні, моральні) ідеології. Наукові ідеології. Повсякденні ідеології: П. Бергер, Т. Лукман, І. Попова. Феноменологічні аспекти розвитку ідеологій. Модернізація та архаїзація як ідеологічні процеси. Від мислення крізь практики до інституту: питання принципової схеми розвитку ідеології

Тема 4. Макросоціальні проекти: проектування, конструювання, впровадження.

Соціальний(-політичний) проект: поняття, історичні форми. Соціальна реальність та її конструювання (фантастика як інструмент). Наукові аспекти проектування. Технології проектування (політико-ідеологічні, культурно-ідеологічні) і технології реалізації проектів. Дистанція між ідеологічною системою і ідеологічними практиками, між дискурсом і введискурсивністю. Конкретно-історичні приклади проектів і їх підстав: імперські проекти, індійський проект, японський проект, радянський проект, французький проект. Мікро-проекти: фашистські проекти, республіка Фіуме, Арагонская республіка. Глобалістські і антиглобалістські проекти.

Тема 5. Фантастика як спосіб проектування і технологія конструювання

Проектні та технологічні аспекти фантастики. Зв'язок з міфологією, релігією, ідеологіями. Жанрові та галузеві ідеологічні особливості. Фантастичне виробництво в структурі загального культурного виробництва. Споживання фантастики: жанрова детермінація, конструювання попиту, витіснення конкурентів. Фантастика як образ мислення; як аналітичний метод; як світогляд. Фантастичні проекти: Азімов «Фундація»; Герберт «Дюна»; Стругацькі «Світ Півдня»; Дік «Людина у Високому замці»; Шеклі «Білет на планету Транай»; Лем «Повернення із зірок»; Рібаков «Зірка Полин»; Успенський «Райська машина»; ван Зайчик «Ордусь»; Лукас «Зоряні війни».

Тема 6. Утопії. Антиутопії. (Пост)апокаліптика.

Жанрові особливості. Процеси виробництва, трансляції та споживання: характерні риси. Типові утопічні, анти утопічні, (пост)апокаліптичні ідеологеми. Утопія як засіб проектного конструювання та аналітичний інструмент. Антиутопія як засіб проектної деконструкції та налагодження. (Пост)апокаліптика як лабораторний експеримент і тестування.

Тема 7. Супергеройка, фентезі та космічні опери

Жанрові особливості. Процеси виробництва, трансляції та споживання: характерні риси. Типові супергеройські, фентезійні та космічні ідеологеми. Маркетингові особливості супергеройських проектів. Ідеологія «простої фантастики» та її глибинна складність. Супергеройка як державний індивідуалізм. Фентезі і космоопери: імперські та антиімперські ідеології.

Тема 8. Фантастика як дискурс: ідеологічні аспекти

Поняття дискурсу і нарративу. Дискурс фантастики: творчі, ідейні, технологічні компоненти. Ідеологічність дискурсу. Проектування як соціальний дискурсивний процес: аутопойесис системи та інші пояснювальні гіпотези. Двоїстий характер взаємовпливу фантастики та ідеології як показник дискурсивної природи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Усього	у тому числі				
		лекції	СР		лекції	СР
Тема 1. Поняття ідеології: конструкція та деконструкція терміну	10	2	8		1	9

Тема 2. Підходи до розуміння та аналізу ідеологій	10	2	8		1	9
Тема 3. Генеза й розвиток ідеології	10	4	6		1	9
Тема 4. Макросоціальні проекти: проектування, конструювання, впровадження.	10	4	6		1	9
Тема 5. Фантастика як спосіб проектування і технологія конструювання	10	4	6		1	9
Тема 6. Утопії. Антиутопії. (Пост)апокаліптика.	10	4	6		1	9
Тема 7. Супергероїка, фентезі та космічні опери	10	4	6		1	9
Тема 8. Фантастика як дискурс: ідеологічні аспекти	20	4	16		1	19
Усього годин	90	28	62		8	82

4. Теми семінарських занять

Не передбачено

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Читати № 8, 10 з додаткової літератури	8	9
2	Читати № 14 з додаткової літератури	8	9
3	Читати № 15 з додаткової літератури	6	9
4	Читати № 2 з додаткової літератури	6	9
5	Читати № 20 з додаткової літератури	6	9
6	Читати № 18 з додаткової літератури	6	9
7	Читати № 3 з додаткової літератури	6	9
8	Читати № 4, 6, 14, 16 з додаткової літератури	16	19
Усього годин		62	82

6. ІНДЗ

Не передбачено

7. Елементи дистанційного викладання

Етап роботи	Форма роботи	Онлайн-платформа
1. Попередня підготовка	Опитування	Канал у Telegram
2. Подача нової інформації	Аудіозапис Тексти Відеоконференція	Google-classroom Google-classroom Discord
3. Тренування	Питання для самоперевірки Обговорення (чат, форум) Спостереження за явищем Перегляд фільмів	Telegram / Google-classroom Telegram / Discord Discord / Youtube Discord / Youtube
4. Виконання практичного завдання	Пошук відповідей на питання Інтерактивні практичні завдання	Google-classroom Google-classroom
5. Оцінювання	Практичне завдання Аналітичні питання	Google-classroom Google-classroom

6. Рефлексія	Відповіді на рефлексивні питання	Google-classroom
7. Зворотній зв'язок	Чат, форум, опитування аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем	Telegram / Google-classroom / Discord

8. Методи контролю

Проміжне тестове завдання (20 тестів) – 40 балів

Приклад тестового завдання:

Оберіть вірне твердження (одна вірна відповідь):

1. Фантастику є не більш, ніж жанром художньої культури
2. Фантастика є виключно науковим, раціональним продуктом
3. Фантастику можна розглядати як соціокультурний феномен аналітично-проектного характеру
4. Фантастику не можна розглядати як ідеологічно навантажену форму мислення

Письмовий залік (2 аналітичні питання, 2 практичні завдання) – 60 балів

Критерії оцінювання кожної відповіді

Високий рівень 12 - 15 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням спеціальною термінологією; творчим креативним підходом; правильно визначені зв'язки між фантастичною гілкою культурного виробництва та ідеологією, доречно використано концепції аналізу ідеології та культури як взаємопов'язаних полів
Середній рівень 9- 11 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням термінами, поняттями; допущенням неточностей у викладі матеріалу; помилками при відповідях на питання; правильно визначені зв'язки між фантастичною гілкою культурного виробництва та ідеологією; є спроби проаналізувати ідеологію і культуру як взаємопов'язані поля.
Низький рівень 5-8 балів	відповідь характеризується: слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням багатьох помилок у відповідях на питання; не завжди правильно визначені зв'язки між фантастичною гілкою культурного виробництва та ідеологією; немає спроб проаналізувати ідеологію і культуру як взаємопов'язані поля.
Незадовільний рівень	- відповідь характеризується: дуже слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням грубих помилок у відповідях на питання; неправильно визначені зв'язки між фантастичною гілкою культурного виробництва та ідеологією; немає спроб проаналізувати ідеологію і культуру як взаємопов'язані поля

Критерії оцінювання залікової роботи:

Перше і друге питання:

- 1) демонстрація розуміння і коректне використання термінів, вказаних у питанні, та дотичних до нього понять курсу;
- 2) коректне застосування відомостей лекційних та допоміжних матеріалів для аргументації відповіді;
- 3) логічність, системність, послідовність відповіді;
- 4) наявність та аргументованість власних висновків, що спираються на відтворену інформацію лекційних та допоміжних матеріалів курсу;
- 5) критичне осмислення використаної інформації та оригінальність суджень.

Третє і четверте питання:

- 1) коректність наведених прикладів;
- 2) коректне застосування відомостей лекційних та допоміжних матеріалів для аргументації відповіді;
- 3) вичерпність пояснення наведених прикладів;
- 4) наявність та аргументованість власних висновків, що спираються на відтворену інформацію лекційних та допоміжних матеріалів курсу;
- 5) критичне осмислення використаної інформації та оригінальність суджень.

За кожним критерієм питання оцінюється у діапазоні від 0 до 3 балів (сукупний бал за одним питанням ≤ 15 , за всією роботою ≤ 60).

9. Методичні рекомендації з підготовки залікової роботи

Для отримання найвищої оцінки необхідно поєднати:

- коректне та послідовне використання матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу (ідеологія, фантастика тощо), аналізі структур і виробництва соціальних проектів, взаємозв'язку фантастичної гілки культурного виробництва та ідеологій;
- критичне переосмислення окремих тез із матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при виявленні недосконалості понять та концепцій, що використані в курсі;
- прозоре та аргументоване висвітлення авторської позиції – у порівнянні різних визначень основних понять курсу, при аналізі структур і виробництва соціальних проектів, взаємозв'язку фантастичної гілки культурного виробництва та ідеологій;
- використання самостійних прикладів, що не наводились в лекційному матеріалі та/або першоджерелах і максимально чітко ілюструють позицію автора – для демонстрації навичок експертизи фантастичних соціальних проектів як ідеологічних систем.

Для отримання оцінки, достатньої для заліку, необхідно:

- коректне та послідовне використання матеріалів лекцій та/або першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу ((ідеологія, фантастика тощо), аналізі структур і виробництва соціальних проектів, взаємозв'язку фантастичної гілки культурного виробництва та ідеологій;
- використання прикладів, що чітко ілюструють позицію автора – для демонстрації навичок експертизи фантастичних соціальних проектів як ідеологічних систем;
- самостійне викладення думок у відповіді (без елементів академічної недоброчесності).

10. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
40										60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

11. Рекомендована література

Основна література:

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Диалектика просвещения. М.; СПб., 1998.
2. Альтюссер Л. Идеология и идеологические аппараты государства (заметки для исследования) / Пер. с франц. С. Б. Рындина // НЗ. - 2011. - № 3(77)
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. М., 1995.
4. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или конец социального = A l'ombre des majorités silencieuses, ou la fin du social / пер. с фр. Н. В. Сулова. — Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2000.
5. Жижек С. Возвышенный Объект Идеологии. — М.: «Художественный журнал», 1999. — 147 с
6. Жижек С. Размышления в красном цвете. М.: Издательство «Европа», 2011. — 476 с.
7. Игглтон, Т. Теория литературы: Введение / пер. Е. Бучкиной под ред. М. Маяцкого и Д. Субботина. М.: Издательский дом «Территория будущего», 2010. — 210 с.
8. Игглтон, Т. Идея культуры / пер. с англ. И. Кушнारेвой. М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. — 192 с.
9. Литовченко А. Д. Відчуження в політичній сфері; Гегемонія; Демонстративне споживання; Идеологія; Наука і ідеологія; Споживання суспільство; Франкфуртська школа / Соціологія: терміни і поняття. Навчальний словник-довідник/ За загальною редакцією В. М, Пічі [Н. В. Ковалиско, Ю.Ф. Пачковський, О.І. Пташник-Сердюк та ін.]. Львів: «Новий Світ-2000», 2018 р. — с. 83; 96; 127; 194; 299; 552; 612
10. Литовченко А. Критическая социология Франкфуртской школы: между наукой и идеологией / А. Литовченко // Соціологічні студії: наук.-практ. журн. / уклад. Л. Й. Кондратик, С. А. Сальнікова. — Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. — № 1 (4). — С. 24-29
11. Лукач Д. Своеобразие эстетического. М.: Прогресс, 1т.-1985, 2т.-1986, 3т.-1986, 4т.-1987.
12. Манхейм К.. Идеология и утопия / Перевод: М. Левина. - М.: Юристъ, 1994. - 704 с.
13. Хабермас Ю. Структурное изменение публичной сферы: Исследования относительно категории буржуазного общества. — М.: Весь Мир, 2016. — 344 с.
14. Хомский Н. Создавая будущее: Оккупации, вторжения, имперское мышление и стабильность. — М.: Альпина нон-фикшн, 2015. — 316 с.

Допоміжна література:

1. Адорно Т. Негативная диалектика : Пер. с нем. — М.: Академический проект, 2011. — 538 с.
2. Балибар Этьен, Валлерстайн Иммануэль. Раса, нация, класс. Двусмысленные идентичности (третья часть). Москва, 2003.
3. Бурдьё П. Рынок символической продукции// Вопросы социологии. 1993. №1/2,5
4. Вебер М. «Объективность» социально-научного и социально-политического познания. . — [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/veber/obekt.php
5. Дьяков А. В. Жан Бодрийяр: Стратегии «радикального мышления» / под ред. А. С. Колесникова. — СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2008. — 357 с
6. Литовченко А., Бойко Д., Юрчик Т. Ревизия социологического дискурса идеологии в дефинитивной перспективе. *Соціологічні студії*. № 1(16) (2020). с. 46-56 <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2020-01-46-56>
7. Лифшиц М. А. Искусство и современный мир. М.: Изобразительное искусство, 1978.
8. Лифшиц М. А. Мифология древняя и современная. М.: Искусство. 1980.
9. Манхейм К. Избранное: социология культуры. М.: Логос, 2000. — 431 с
10. Маркузе Г. Одномерный человек. М.: «Refl-book», 1994. — 368 с.
11. Нехаенко, О., Бойко, Д., Литовченко, А. (2018). Дискурсивное насилие как инструмент социологической легитимации идеологического порядка разделенного общества.

- Социологические студии*, 2(13), pp. 37–4
12. Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства и другие работы / Пер.
 13. Попова И.М. Повседневные идеологии. Как они живут, меняются и исчезают. — К.: Ин-т социологии НАНУ, 2000.— 219 с.
 14. С.Л. Воробьева, М.: Радуга, 1991.
 15. Саймон Г. Рациональность как процесс и продукт мышления // THESIS. 1993. Т. 1. Вып. 3. С. 16—39.
 16. Тоффлер Э. Третья волна. М.: Издательство АСТ, 1999.
 17. Хабермас, Ю. Техника и наука как «идеология». — М.: Практика, 2007. — 208 с.
 18. Шампань П. Делать мнение: новая политическая игра. М.: Социо-Логос, 1997.
 19. Щукин В.Г. В мире чудесных упрощений (к феноменологии мифа) // Вопросы философии. 2000. № 2.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ

Перелік питань 1 та 2:

- Визначення ідеологій
- Політичні та неполітичні ідеології
- Психологічний базис політичних ідеологій
- Ідеологія та механізми уподобань
- Групові, класові ідеології та мисленн
- Функції ідеології
- Повсякденні ідеології (за І. Поповою)
- Квазі- та протоідеології
- Ідеологія та світогляд
- Ідеологія та стереотипи
- Міфи та ідеологія
- Ідеологія та гегемонія.
- Ідеологія та дискурс
- Ідеологія і габітус
- Ідеологія і стереотип
- Ідеологія та практики
- Соціальні підвалини та соціальна підтримка ідеології
- Проектні та технологічні аспекти фантастики.
- Зв'язок фантастики із міфологією, релігією, ідеологіями: порівняльна характеристика.
- Фантастичне виробництво: характерні риси, організація, кліше і штампи.
- Особливості споживання фантастики.
- Фантастика як образ мислення
- Фантастика як аналітичний метод
- Фантастика як світогляд.
- Утопія як засіб проектного конструювання.
- Антиутопія як засіб проектної деконструкції.
- (Пост)апокаліптика як лабораторний експеримент
- Типові супергеройські, фентезійні та космічні ідеологеми.
- Маркетингові особливості супергеройських проектів.
- Ідеологія «простої фантастики» та її глибинна складність
- Дискурс фантастики: творчі, ідейні, технологічні компоненти.
- Проектування як соціальний дискурсивний процес.

Обов'язкове третє питання:

Навести приклад впливу фантастичного ідеологічного конструкту на реальну соціально-політичну ідеологію; відповідь пояснити і аргументувати

Обов'язкове четверте питання:

Навести приклад впливу ідеологеми з реальної ідеології на фантастичний твір; відповідь пояснити і аргументувати